

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-57>

УДК 321.022

ГАПОНЕНКО Віра

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

<https://orcid.org/0000-0002-1004-3165>e-mail: pvagap@ukr.net

ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ДЕРЖАВИ: ПОРІВНЯННЯ США ТА УКРАЇНИ

Досліджено інституційний розвиток політичної системи України як ключовий чинник забезпечення інституційної спроможності держави. Порівняння з політичною системою США дозволяє виявити основні відмінності та подібності в підходах до інституційного розвитку та їх вплив на державне управління. Проаналізовано історичні передумови, правові основи та сучасні виклики, які постають перед державою, як суб'єктом суспільних відносин.

Особлива увага приділяється ролі інституцій у забезпеченні стабільності, ефективності та прозорості публічного управління. Проаналізовано та висвітлено питання взаємодії між різними гілками влади, впливу громадянського суспільства та міжнародних організацій на інституційний розвиток політичної системи як чинника забезпечення інституційної спроможності держави.

Здійснено комплексний аналіз інституційного розвитку політичної системи та економічної складової публічного управління в США та Україні, виявлено основні проблеми та надано рекомендації для підвищення інституційної спроможності держави в Україні.

Аналіз історичних передумов розвитку політичних систем США та України дозволяє зрозуміти, як минулі події та рішення вплинули на сучасний стан інституційної спроможності. Зокрема, показано, що у США тривала історія демократичного розвитку та стабільних інституцій сприяла формуванню ефективної системи державного управління. В Україні ж, зважаючи на часті зміни політичного курсу та нестабільність, інституційний розвиток політичної системи відбувався з певними труднощами.

З'ясовано, що правові основи, на яких базуються політичні системи обох країн, також мають значний вплив на їхню інституційну спроможність. У США конституційна система з чітким розподілом влади та механізмами стримувань і противаг забезпечує стабільність та ефективність державного управління. В Україні правова система потребує подальших реформ для забезпечення більшої прозорості та підзвітності.

Сучасні виклики, з якими стикаються обидві країни, включають питання безпеки, економічної стабільності та соціальної справедливості. У США розвинена система інституцій дозволяє ефективно реагувати на ці виклики, тоді як в Україні необхідно зміцнювати інституційну спроможність для адекватної відповіді на сучасні загрози.

Наголошується, що взаємодія між різними гілками влади є важливим аспектом інституційного розвитку. У США чітко визначені повноваження та відповідальність кожної гілки влади сприяють ефективному функціонуванню політичної системи. В Україні часті конфлікти між гілками влади, тому необхідно вдосконалювати механізми взаємодії та співпраці.

Вплив громадянського суспільства та міжнародних організацій на інституційний розвиток також є важливим чинником. У США активне громадянське суспільство та співпраця з міжнародними організаціями сприяють зміцненню інституційної спроможності. В Україні необхідно посилювати роль громадянського суспільства та ефективно використовувати міжнародну допомогу для розвитку інституцій.

Результати дослідження можуть бути корисними для розробки рекомендацій щодо покращення інституційної спроможності України на основі досвіду США. Виявлені проблеми та запропоновані рекомендації можуть стати основою для подальших реформ та вдосконалення політичної системи України.

Ключові слова: інституційний розвиток, інституційна спроможність, політична система, публічне управління, Україна, революція, громадянське суспільство, США, Україна.

HAPONENKO Vira

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

THE POLITICAL SYSTEM AS A FACTOR OF ENSURING THE INSTITUTIONAL CAPACITY OF THE STATE: A COMPARISON OF THE USA AND UKRAINE

This study examines the institutional development of Ukraine's political system as a key factor in ensuring the state's institutional capacity. A comparison with the political system of the USA reveals the main differences and similarities in approaches to institutional development and their impact on public administration. Historical prerequisites, legal foundations, and contemporary challenges faced by the state as a subject of social relations are analyzed.

Special attention is given to the role of institutions in ensuring the stability, efficiency, and transparency of public administration. The interaction between different branches of government, the influence of civil society, and international organizations on the institutional development of the political system as a factor in ensuring the state's institutional capacity are analyzed and highlighted.

A comprehensive analysis of the institutional development of the political system and the economic component of public administration in the USA and Ukraine is conducted, identifying the main problems and providing recommendations for enhancing the state's institutional capacity in Ukraine.

The analysis of the historical prerequisites for the development of the political systems of the USA and Ukraine allows us to understand how past events and decisions have influenced the current state of institutional capacity. In particular, it is shown that in the USA, a long history of democratic development and stable institutions has contributed to the formation of an effective system of public administration. In Ukraine, however, frequent changes in political course and instability have posed certain challenges to the institutional development of the political system.

It is found that the legal foundations on which the political systems of both countries are based also significantly impact their institutional capacity. In the USA, a constitutional system with a clear separation of powers and checks and balances ensures the stability and efficiency of public administration. In Ukraine, the legal system requires further reforms to ensure greater transparency and accountability.

The contemporary challenges faced by both countries include issues of security, economic stability, and social justice. In the USA, a developed system of institutions allows for effective responses to these challenges, while in Ukraine, it is necessary to strengthen institutional capacity to adequately address modern threats.

The interaction between different branches of government is emphasized as an important aspect of institutional development. In the USA, clearly defined powers and responsibilities of each branch of government contribute to the effective functioning of the political system. In Ukraine, frequent conflicts between branches of government necessitate the improvement of mechanisms for interaction and cooperation.

The influence of civil society and international organizations on institutional development is also an important factor. In the USA, an active civil society and cooperation with international organizations contribute to strengthening institutional capacity. In Ukraine, it is necessary to enhance the role of civil society and effectively utilize international assistance for institutional development.

The results of the study can be useful for developing recommendations to improve Ukraine's institutional capacity based on the experience of the USA. The identified problems and proposed recommendations can serve as a basis for further reforms and the improvement of Ukraine's political system.

Keywords: institutional development, institutional capacity, political system, public administration, Ukraine, revolution, civil society, USA, Ukraine.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Інституційний розвиток політичної системи є ключовим чинником, що визначає інституційну спроможність держави. В Україні цей процес є особливо актуальним через історичні, політичні та соціально-економічні виклики, з якими країна стикається з моменту здобуття незалежності. Порівняння з досвідом США, де демократичні інститути мають довгу історію стабільності та ефективності, дозволяє краще зрозуміти особливості та проблеми інституційного розвитку в Україні.

Україна перебуває на шляху демократичних перетворень, які супроводжуються численними викликами, такими як корупція, політична нестабільність, війна та економічні труднощі. Інституційний розвиток політичної системи є важливим для забезпечення стабільності, ефективності та прозорості державного управління. Вивчення цього процесу на прикладах України та США дозволяє виявити ключові чинники, які впливають на інституційну спроможність держави, та розробити рекомендації для подальших реформ.

Дослідження інституційного розвитку політичної системи України є важливим для розуміння чинників, що впливають на інституційну спроможність держави. Порівняння з досвідом США дозволяє виявити ефективні підходи та розробити рекомендації для подальших реформ, спрямованих на зміцнення демократичних інститутів та підвищення ефективності державного управління.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

В Україні дослідження інституційного розвитку політичної системи у контексті забезпечення інституційної спроможності держави мають свої специфічні особливості. Незважаючи на активні реформи та зусилля з боку уряду, багато проблем залишаються невирішеними, що вимагає подальшого дослідження та розробки ефективних стратегій для їх подолання. Наукові дослідження інституційного розвитку політичної системи в Україні є критично важливими для забезпечення інституційної спроможності держави. Вони дозволяють виявити основні проблеми та розробити рекомендації для підвищення ефективності публічного управління та адміністрування. В Україні ці дослідження мають особливе значення у контексті реформ та модернізації системи публічного управління, спрямованих на підвищення прозорості, підзвітності та ефективності використання державних ресурсів та ресурсів територіальних громад.

У проведенні даного дослідження важливе значення мали вітчизняні [4; 8; 11; 14-16; 18-19] та зарубіжні розробки [1-3; 5-6; 12; 17]. Проте, варто зазначити, що аналіз інституційних змін політичної системи як чинника забезпечення інституційної спроможності держави в Україні залишається актуальним через емоційно-суб'єктивні оцінки наслідків акцій громадянської непокорності з різних ідеологічних позицій, а також у зв'язку з тим, що здійснюються систематичні спроби російських пропагандистів знівелювати інституційні досягнення в політичній системі України. Тому необхідно продовжувати дослідження розвитку інститутів політичної системи України, особливо аналізуючи у порівнянні з іншими системами країн, які досягли значних успіхів демократизації, як зокрема, США.

Також дослідження наслідків Революції Гідності в контексті демократизації інститутів набуває нового значення у зв'язку з потребою з'ясування перспектив збереження демократичної траєкторії інституційного розвитку, особливо в умовах військової агресії Російської Федерації проти України з забезпеченням інституційної спроможності держави в Україні. Важливо розуміти, як ці події впливають на інституційну спроможність держави, яка визначається її здатністю ефективно виконувати свої функції, забезпечувати верховенство права та захищати права громадян.

Також наше дослідження базується на методології неоінституціоналізму, яка розглядає інституційні зміни у тісному взаємозв'язку інституційних правил та поведінки політичних акторів з змінами щодо інституційної спроможності держави. Це включає розмежування об'єктивних зрушень та штучних реформ, зумовлених боротьбою провідних політичних акторів [13].

Вже традиційно апробованою є авторська концепція циклічного інституційного розвитку [5], яка у цьому дослідженні дозволяє розглядати, як у періодичному повторенні хвиль демократизації під тиском громадськості, які змінюються поступовим скочуванням у бік авторитаризму змінюється ефективність публічного управління та інституційна спроможність держави. Завдяки історико-типологічному порівнянню основних циклів інституційних змін в Україні, виявлено особливості Революції Гідності відносно інших акцій громадянської непокори на інституційну спроможність держави. Аргументація базується на використанні результатів соціологічних досліджень та офіційної статистики.

Важливо продовжувати дослідження та розробляти стратегії для зміцнення демократичних інститутів та підвищення ефективності державного управління.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження інституційного розвитку політичної системи як чинника забезпечення інституційної спроможності держави базується на комплексному підході, що включає аналіз наукової літератури, офіційних документів, статистичних даних та порівняльний аналіз досвіду України та США. Використовуються різні методи, що дозволяють всебічно оцінити ефективність політичних інститутів та управлінських рішень.

Дослідження історичного контексту розвитку політичних інститутів в Україні та США з допомогою історичного аналізу дозволяє зрозуміти еволюцію та трансформацію політичних систем. Аналіз політичних процесів, структур та інститутів на основі, які впливають на інституційну спроможність держави та вивчення ролі громадянського суспільства, політичних партій та виборчих систем здійснено з допомогою політичного аналізу. Вивчення соціальних чинників, які впливають на політичну систему, включаючи громадську думку, політичну культуру та участь громадян у політичних процесах, здійснено соціологічним аналізом. Системний підхід застосовано для розгляду політичної системи як частини загальної системи публічного управління, де всі елементи взаємопов'язані та взаємодіють між собою. Процесуальний підхід застосовано для дослідження процесів прийняття управлінських рішень та їхньої реалізації в політичній сфері, зокрема щодо механізмів прийняття рішень, впливу на інституційну спроможність та ефективність публічного управління. Вивчення взаємодії різних елементів політичної системи та їхнього синергетичного ефекту на інституційну спроможність держави відбувалося з допомогою синергетичного підходу, що дозволяє оцінити, як різні політичні інститути взаємодіють та впливають один на одного.

Також використання емпіричних методів для збору та аналізу даних дозволяє оцінити ефективність політичних інститутів на основі реальних даних та статистичних показників в Україні та США [5; 11; 19]. Порівняння політичних інститутів та практик у США та Україні дає можливість виявити спільні риси та відмінності, а також визначити ефективні підходи для зміцнення інституційної спроможності держави. Аналіз ефективності політичних інститутів в умовах кризових ситуацій та нестабільності полягав у тому, щоб дати оцінку здатності інститутів забезпечувати стабільність, прозорість та підзвітність влади.

Використання комплексного підходу до дослідження інституційного розвитку політичної системи дозволяє всебічно оцінити чинники, що впливають на інституційну спроможність держави [2; 5; 11; 16-19]. Порівняльний аналіз досвіду України та США допомагає виявити ефективні практики та розробити рекомендації для подальших реформ, спрямованих на зміцнення демократичних інститутів та підвищення ефективності державного управління.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою дослідження є аналіз інституційного розвитку політичної системи України як чинника інституційної спроможності держави, зокрема через порівняння з досвідом США. Дослідження спрямоване на виявлення ключових чинників, які впливають на інституційну спроможність, та розробку рекомендацій для подальших реформ. Основні завдання цього дослідження полягають у тому, щоб проаналізувати історичний контекст інституційного розвитку політичної системи України; визначити роль громадянської непокори у зміцненні демократичних інститутів, оцінити вплив реформ на інституційну спроможність держави; порівняти інституційний розвиток політичних систем України та США та визначити основні виклики та перспективи інституційного розвитку в Україні, розробивши рекомендації щодо удосконалення.

ВИКЛАД ОСНОВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Проблема інституційного розвитку політичної системи України має багато аспектів, які можна порівняти з досвідом США. В Історичному контексті Україна пройшла через кілька етапів інституційного розвитку, включаючи періоди громадянської непокори, такі як Революція Гідності [14]. Ці події значно вплинули на формування демократичних інститутів. Активна участь громадян у політичних процесах, особливо під час масових протестів, сприяла зміцненню демократичних інститутів. Незважаючи на прогрес,

Україна має проблеми, зокрема, такі, як високий рівень корупції та політична нестабільність, які впливають на інституційну спроможність держави.

США - це держава, яка має довгу історію стабільних демократичних інститутів, які розвивалися протягом століть. Конституція США є основою для політичної стабільності та інституційної спроможності. Громадянське суспільство в США відіграє важливу роль у підтримці демократичних інститутів через активну участь у виборах, громадських організаціях та інших формах політичної активності. Але й у США існують виклики, такі як політична поляризація та питання соціальної справедливості, які впливають на інституційну спроможність держави [2; 6; 11; 19].

В Україні громадянські ініціативи часто виникають "знизу", що відрізняється від більш структурованого підходу в США. США мають більш стабільні інститути завдяки довгій історії демократичного розвитку, тоді як Україна все ще перебуває в процесі трансформації. В обох країнах громадянське суспільство відіграє ключову роль у підтримці та розвитку демократичних інститутів.

Інституційний розвиток означає процес створення, зміцнення та вдосконалення політичних, економічних та соціальних інститутів, які забезпечують стабільність та ефективність державного управління. В Україні Революція Гідності (2013-2014) стала ключовим моментом в історії України, що значно вплинув на формування демократичних інститутів [14]. Ці події мали кілька важливих наслідків, а саме, вони вплинули на зміцнення громадянського суспільства, започаткували реформи та антикорупційні заходи, децентралізацію влади.

Масові протести та активна участь громадян у політичних процесах сприяли розвитку громадянського суспільства, яке стало важливим гравцем у політичному житті країни. Після Революції Гідності було розпочато низку реформ, спрямованих на боротьбу з корупцією та підвищення прозорості державних інститутів [5; 7; 14]. Важливим кроком стало впровадження децентралізації, що дозволило місцевим громадам отримати більше повноважень та ресурсів для самоврядування.

Інституційна спроможність держави визначається її здатністю ефективно виконувати свої функції, забезпечувати верховенство права та захищати права громадян. Події Революції Гідності сприяли підвищенню прозорості та підзвітності, зміцненню демократичних процесів. Реформи, спрямовані на підвищення прозорості державних інститутів, допомогли зміцнити довіру громадян до влади. Активна участь громадян у політичних процесах сприяла розвитку демократичних інститутів та підвищенню політичної культури.

Звісно, ми не применшуємо ролі таких подій як, здобуття незалежності в 1991 році, коли Україна почала формувати власні політичні інститути, часто стикаючись з викликами, пов'язаними з перехідним періодом. Прийняття Конституції України в 1996 році стало важливим кроком у формуванні правової основи для демократичних інститутів. А Помаранчева революція (2004) сприяла розвитку демократичних процесів та зміцненню громадянського суспільства [14].

Інституційний розвиток в Україні є складним і багатогранним процесом, який включає як успіхи, так і виклики. Події, такі як Революція Гідності, відіграли ключову роль у зміцненні демократичних інститутів та підвищенні інституційної спроможності держави.

Разом з тим, незважаючи на реформи, судова система залишається однією з найслабших ланок, зокрема через корупцію та політичний вплив. Хоча створено кілька антикорупційних органів, їх ефективність часто піддається сумніву через недостатню незалежність та ресурсне забезпечення. Децентралізація ще не завершена, і багато місцевих органів влади зазнають впливу недостатнього фінансування та браку компетенції [8-9; 18].

Таблиця 1.

SWOT-аналіз: Проблеми та рішення інституційного розвитку політичної системи України та США
(Джерело: авторський аналіз на основі [1-3; 6-13; 16-19])

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
Україна	Україна
- Активне громадянське суспільство	- Високий рівень корупції
- Підтримка міжнародних організацій	- Нестабільність політичного курсу
- Потенціал для реформ	- Недостатня фінансова дисципліна
США	США
- Стабільні інституції	- Високий рівень бюрократії
- Ефективна система стримувань і противаг	- Високі витрати на державне управління
- Розвинена правова система	- Поляризація політичних сил
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
Україна	Україна
- Впровадження антикорупційних реформ	- Вплив зовнішніх загроз
- Розвиток інновацій та технологій	- Економічна нестабільність
- Залучення міжнародної допомоги	- Соціальна напруга
США	США
- Підтримка інновацій та НДДКР	- Зростання політичної поляризації
- Зміцнення міжнародного співробітництва	- Вплив глобальних економічних криз
- Розвиток громадянського суспільства	- Загрози кібербезпеці

Базуючись на результатах SWOT-аналізу проблем інституційного розвитку політичної системи України та США, можна запропонувати такі рішення для підвищення інституційної спроможності держави. Щодо України потребує впровадження жорсткіших механізмів контролю та управління фінансовими ресурсами, удосконалення податкової системи для спрощення та підвищення податкової дисципліни, антикорупційних заходів, інвестиції в НДДКР та підтримка стартапів, ефективне використання міжнародної допомоги. Щодо США - це зменшення бюрократії та підвищення ефективності державного управління, зниження витрат на державне управління, зменшення політичної поляризації через діалог та співпрацю, підтримка інновацій та технологічного розвитку, зміцнення міжнародного співробітництва.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Інституційний розвиток політичної системи є ключовим чинником, який визначає інституційну спроможність держави. В Україні цей процес є особливо актуальним через історичні, політичні та соціально-економічні виклики, з якими країна стикається з моменту здобуття незалежності. Порівняння з досвідом США дозволяє краще зрозуміти особливості та проблеми інституційного розвитку в Україні.

Політична складова є критично важливою для забезпечення інституційної спроможності держави в Україні. Досвід США показує, що верховенство права, прозорість та підзвітність, політична стабільність та активне громадянське суспільство є ключовими чинниками для зміцнення демократичних інститутів та підвищення ефективності державного управління. Україні необхідно продовжувати реформи та впроваджувати ефективні стратегії для досягнення цих цілей.

Саме політична складова забезпечує верховенство права, що є основою для стабільного та ефективного функціонування державних інститутів. Демократичні процеси, такі як вільні та чесні вибори, сприяють легітимності влади та довірі громадян до державних інституцій.

Політичні інститути, які функціонують прозоро та підзвітно, підвищують довіру громадян до влади. Це знижує рівень корупції та сприяє ефективному використанню державних ресурсів. Політична стабільність є ключовою для забезпечення ефективного управління. Відсутність політичних конфліктів та стабільна політична система дозволяють зосередитися на довгострокових реформах та розвитку. Активне громадянське суспільство сприяє розвитку демократичних інститутів та підвищенню інституційної спроможності держави. Громадяни, які беруть участь у політичних процесах, можуть впливати на прийняття рішень та контролювати діяльність влади.

Порівнюючи з США, де верховенство права є основою для функціонування всіх державних інститутів, для України важливо продовжувати реформи, спрямовані на зміцнення правової системи та забезпечення незалежності судової влади, впроваджувати ефективні антикорупційні заходи та підвищувати підзвітність влади перед громадянами, досягти політичної стабільності для ефективного впровадження реформ та розвитку, підтримувати активність громадянського суспільства та залучати громадян до політичних процесів.

Таким чином, інституційний розвиток політичної системи є критично важливим для забезпечення інституційної спроможності держави. В Україні цей процес ускладнюється через історичні, політичні та соціально-економічні виклики, але досвід США може бути корисним для розробки ефективних стратегій та реформ, спрямованих на зміцнення демократичних інститутів та підвищення ефективності державного управління.

References

1. Boas, T. (2007). Conceptualizing continuity and change. The composite-standard model of path dependence. *Journal of Theoretical Politics*, 19(1), 33–54. doi:10.1177/0951629807071016 [in English].
2. Cingolani, L. (2013). The State of State Capacity: a review of concepts, evidence and measures. AFD-MGSoG/UNU-Merit Working Paper Series on Institutions and Economic Growth: IPD WP13. UNU-MERIT Working Papers No. 053.
3. Domorenok, E., Graziano, P., & Polverari, L. (2021). Introduction: policy integration and institutional capacity: theoretical, conceptual and empirical challenges. *Policy and Society*, 40(1), 1–18.
4. Dzyana H. Dzyanyy R. (2023). Publichno-upravlinska diyalnist v umovakh suchasnoyi nevyznachenosti: informatsiyno-komunikatsiynyy aspekt [Public management activity in the conditions of modern uncertainty: information and communication aspect]. *Demokratychnye vryaduvannya*. 1(31)URL: <https://doi.org/10.23939/dg2023.01.037> [in Ukrainian].
5. Haponenko, V., Rykhlik, V., Shulga, M., Bulbeniuk, S., & Naumenko, O. (2024). Informal institutionalization in modern Ukraine. *New Perspectives*, 32(1), 91–107. <https://doi.org/10.1177/2336825X231222001>
6. Howlett, M., & Saguin, K. (2018). Policy integration and multi-level governance: dealing with the vertical dimension of policy mix designs. *Politics and Governance*, 6(1), 69–78.
7. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2021). Deiaki pytannia reformuvannya derzhavnoho upravlinnia Ukrainy [Some issues of reforming public administration in Ukraine]. *Rozporiadzhennia № 831-r*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
8. Matsievskiy, Y. (2016). In the trap of hybridity: zigzags of transformations of the political regime in Ukraine (1991–2014). *Chernivtsi: Books – XXI*, 552 p. [in Ukrainian]. [Мацієвський Ю. У пастці гібридності: зигзаги трансформацій політичного режиму в Україні (1991–2014). Чернівці : Книги – XXI, 2016. 552 с.]
9. Melnychenko B. (2021). Suchasna paradyhma publichnoho upravlinnya: praktychnyy vymir dlya Ukrainy [Modern paradigm of public management: practical dimension for Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika». Seriya: «Yurydychni nauky»*. 29. 104–109URL: <https://doi.org/10.23939/law2021.29.104> [in Ukrainian].

10. Rak Yu. (2021). Konflikty u publichnomu upravlinni Ukrainy: osoblyvosti ta vydy [Conflicts in public management of Ukraine: features and types]. 82. URL: <https://doi.org/10.35432/1993-8330appa1822021229124> [in Ukrainian].
11. Romanenko, I.H., & Kovalchuk, M.M. (2023). Obgruntuvannia dzherel vlady ta liderstva v novomu publichnomu menedzhmenty yak osnova instytutsiinoi spromozhnosti derzhavy [Justification of the sources of power and leadership in the new public management as the basis of the institutional capacity of the state]. Aktualni pytannia u suchasni nautsi, 11(17), 426-443. Retrieved from <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/7324/7365> [in Ukrainian].
12. Schmidt, V. (2010). Taking ideas and discourse seriously: explaining change through discursive institutionalism as the fourth "new institutionalism". *European Political Science Review*, 2(1), 1–25. doi:10.1017/S175577390999021X [in English].
13. Shapovalov, S. (2019). How many citizens will come to the polling stations in the summer? *Ukrainian Truth*, August 17. Retrieved from <https://www.pravda.com.ua/articles/2019/07/17/7221112/> [in Ukrainian].
14. Shveda, Y. (2014). "Revolution of dignity" in the context of the general theory of social revolutions. *Agora*, 13, 5–14 [in Ukrainian]. [Шведа Ю. «Революція гідності» в контексті загальної теорії соціальних революцій. *Агора*. 2014. № 13. С. 5–14.] Streeck, W., and Thelen K. (2005). *Beyond continuity: Institutional change in advanced political economies*. Oxford: Oxford University Press [in English].
15. Sokolov, O.Ye. (2021). Mekhanizmy publichnoho upravlinnia v podolanni kryz v Ukraini [Mechanisms of public administration in overcoming crises in Ukraine]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seria: Istorychni nauky*, 32(71), 298-303. Retrieved from https://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/3_2021/46.pdf [in Ukrainian].
16. Sytnyk H. P., Zubchuk O. A., Orel M. H. (2022). Conceptual understanding of the peculiarities of managing innovation-driven development of the state in the current conditions. *Science and Innovation*. 2022. Vol. 18. No 2. P. 3-15. URL: <https://doi.org/10.15407/scine18.02.003> [in English].
17. Terzyan, A. (2020). Towards Democratic Consolidation? Ukraine After the Revolution of Dignity. *Open Political Science*, 3, 183–191. doi.org/10.1515/openps-2020-0015 [in English]. The fall of the Ukrainian economy turned out to be slightly smaller than predicted (2022). *Ukrinform*. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3577296> [in Ukrainian].
18. Yaremko I.I. (2022). Efektyvnist publichnoho upravlinnya ta administruvannya : problemy ta napryamy vdoskonalennya protsesiv otsynyuvannya [Effectiveness of public management and administration: problems and directions of improvement of evaluation processes]. *Menedzhment ta pidpryyemnytstvo v Ukraini : etapy stanovlennya i problemy rozvytku*, 1, 49–56 URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/jun/28231/220373menedzhment-49-56.pdf> [in Ukrainian].
19. Zubchuk, O.A., Kovalchuk, M.M., Maherramov, A., & Venger-Rushchenko, Ye. V. (2023). Proiektne upravlinnia yak sposib pidvyshchennia efektyvnosti systemy publichnoho upravlinnia v umovakh skladnosti ta nevyznachenosti [Project management as a way to increase the efficiency of the public administration system in conditions of complexity and uncertainty]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii*, 14(28), 85-102. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-14\(28\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-14(28)) [in Ukrainian].